



DE KWESTIE

Minister Hoekstra wil een aanwijsbevoegdheid invoeren voor controleplichtige ondernemingen die geen accountant kunnen vinden. Moet de NBA straks een kantoor verplichten tot het doen van een controle? En hoe zit het met de aansprakelijkheid?

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD ANP / BART MAAT

Moet je een accountant verdienen?

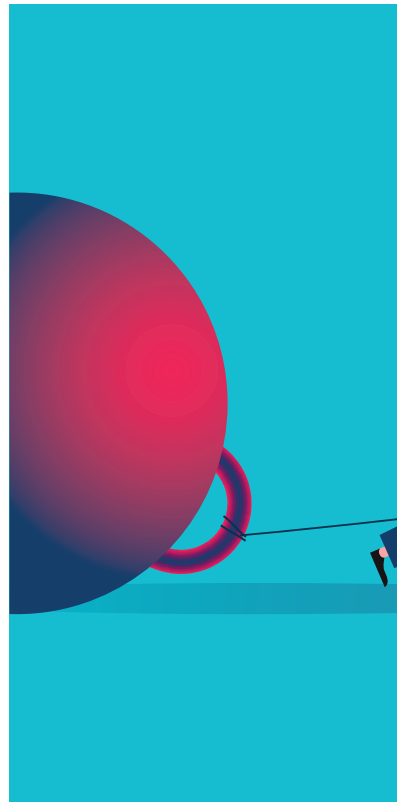
Begin juli publiceerde minister Wopke Hoekstra van Financiën de consultatie van de Wet toekomst accountancysector, met een aantal maatregelen om de kwaliteit van de wettelijke controle “duurzaam te verbeteren”. Belangrijk onderdeel van dat wetsvoorstel: instelling van een ‘aanwijzingsbevoegdheid’ voor de NBA, die een controlerend accountant moet aanwijzen als een controleklant zelf geen accountant kan vinden. “De situatie waarbij entiteiten er niet in slagen een partij voor hun controleopdracht te contracteren is onwenselijk”, aldus de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel.

De aanwijsbevoegdheid houdt het beroep en de NBA al even bezig. Vorig jaar was dat rondom de politieke bespreking van de kabinetsreactie op de plannen van de commissies MCA en Cta. Maar corona schoof de voortgang wat op. Beleggersvereniging VEB kwam begin dit jaar met een lijstje van twaalf beursgenoteerde bedrijven die er al langer niet in slagen om een accountant te vinden. En een handtekening onder de jaarcijfers is toch echt nodig. Het FD memoreerde dat veel kleinere beursfondsen zonder accountant kwamen te zitten, toen Grant Thornton, accon avm en Baker Tilly in 2018 en 2019 besloten om hun oob-vergunning in te leveren.

“Het ingrijpen van de overheid en de constante stroom van negatief-kritische berichten hebben de marktwerking ernstig verstoord”, stelde Arnout van Kempen dit voorjaar in een column. “En wat doe je als minister dan? Dan verstoort je de marktwerking gezellig nog wat verder met een aanwijsbevoegdheid.” Van Kempen is zeer kritisch over het plan om een accountant waar nodig aan te wijzen. Tijdens een recente editie van de Busy Season Talks op Clubhouse sprak hij van een “aanslag op de kwaliteit” en “een idioot idee”. Hij is beducht voor de aansprakelijkheid bij zulke gedwongen situaties. “Als een beursfonds prutswork levert, gaan we straks de accountant straffen.”

Fundamentele beginselen

Ook Anton Dieleman, voorzitter van het vaktechnisch adviescollege van de NBA, plaatst kanttekeningen bij de aanwijsbevoegdheid. Die kan op gespannen voet staan met het algemene rechtsbeginsel van contractsvrijheid, betoogt hij in een column op Accountant.nl. “Dat betekent dat een accountantsorganisatie vrij is met wie een overeenkomst wordt aangegaan en onder welke voorwaarden.” Accountants moeten voldoen aan de fundamentele beginselen van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA), zoals objectiviteit en deskundigheid en zorgvuldigheid. Het onder druk moeten

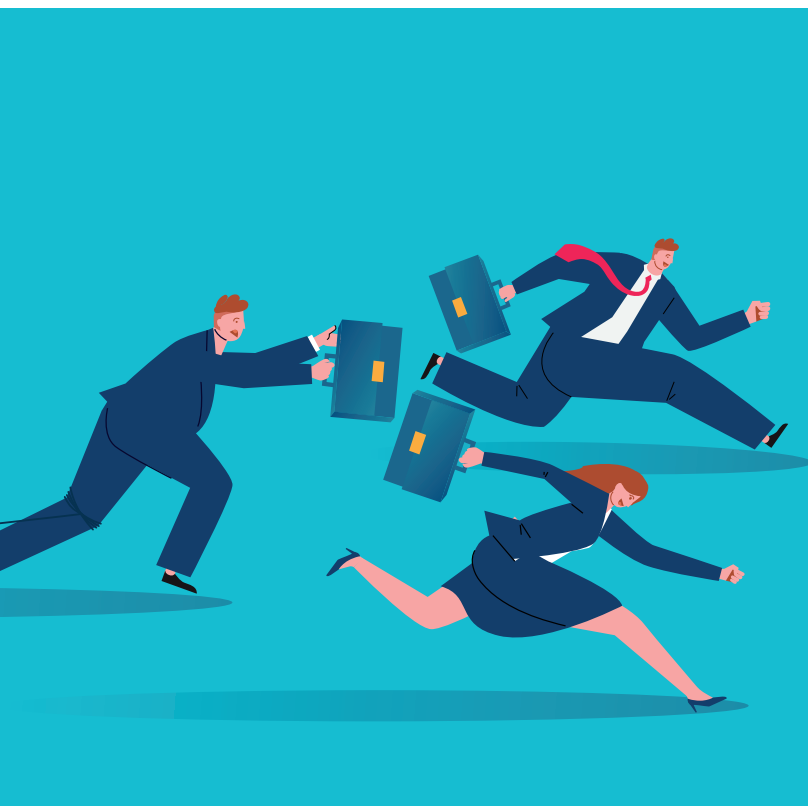


aanvaarden van een controle-opdracht betekent een bedreiging van die beginselen. De meest voor de hand liggende maatregel die accountants dan kunnen inzetten is het weigeren van zo'n opdracht, aldus Dieleman. Ook toezichthouder AFM benadrukt immers al jaren dat een robuust cliënt- en opdrachtacceptatiebeleid cruciaal is bij het realiseren van kwaliteitsdoelstellingen van accountantsorganisaties. Bovendien, meent Dieleman, zijn accountantsorganisaties commerciële organisaties. "Die commerciële ambitie zou dan bij deze 'verweesde' controlecliënten plotseling niet meer functioneren? Dat gaat er bij mij niet in." Er moet meer aan de hand zijn als accountants beursfondsen als controleklant weigeren, meent hij.

Verdiene

NBA-voorzitter Marco van de Vegte stelde al eerder: "Niet elk bedrijf heeft recht op een accountant. Een accountant moet je verdienen." In de reactie op de consultatie van het wetsvoorstel geeft de NBA aan het "niet wenselijk" te vinden

'Dat beursvennootschappen geen accountant kunnen vinden, zegt zeer waarschijnlijk juist ook iets over de onderneming zelf.'



VEEL REACTIES OP CONSULTATIE NIEUWE ACCOUNTANTSWET

De consultatie van de nieuwe Wet toekomst accountancysector, die door minister Hoekstra vlak voor het zomerreces werd gepubliceerd, heeft flink wat reacties opgeleverd. Niet alleen de aanwijsbevoegdheid, maar ook de inrichting van het toezicht en de kwaliteitsindicatoren zorgen voor stevig commentaar.

De tien audit *quality indicators* (AQI's) zijn ook door de Kwartiermakers toekomst accountancy apart ter consultatie voorgelegd. Die consultatie leverde eveneens een flink aantal reacties op. De bal ligt nu dus weer even bij het ministerie van Financiën ten aanzien van de voortgang van de nieuwe wet. Alle openbare reacties zijn nog te vinden via internetconsultatie.nl.

om een aanwijsbevoegdheid voor alle wettelijke controles in te voeren. "Ten eerste omdat er 270 accountantsorganisaties zijn die wettelijke controles, niet zijnde oob-controles, kunnen uitvoeren. Het risico op het niet kunnen vinden van een accountant is daarom vrijwel nihil te noemen." Bovendien vreest de NBA voor een "aanzuigend effect" van bedrijven die zich sneller dan nodig tot de beroepsorganisatie wenden om een accountant aan te wijzen. In combinatie met controlerisico's en een effectiviteit die zich in de praktijk moet bewijzen, adviseert de NBA om de aanwijzingsbevoegdheid vooralsnog te beperken tot oob-organisaties. Een evaluatie na enkele jaren zou goed zijn. Ook maakt de NBA zich "grote zorgen" over de potentiële omvang van de aansprakelijkheid rondom de aanwijsbevoegdheid en pleit daarom voor een beperking daarvan.

"Dat beursvennootschappen geen accountant kunnen vinden, zegt zeer waarschijnlijk juist ook iets over de onderneming zelf", stelt de VEB in haar eigen reactie op de consultatie. Volgens de beleggersorganisatie is het "goed voorstelbaar" dat accountants bepaalde entiteiten weigeren als controleklant "vanwege bijvoorbeeld een gebrekkige interne beheersing".

Ook vraagt de VEB zich af of een beroepsorganisatie wel een beslissende stem moet krijgen bij het toewijzen van een specifieke accountantsorganisatie aan een entiteit. Een oplossing om de impasse te doorbreken zou kunnen zijn dat de controlerend accountant bij een (her)benoeming aangeeft dat de kans groot is dat geen goedkeurende verklaring kan worden afgegeven.

Hoogleraar Marcel Pheijffer stelde in september tijdens een Rode Loper-debat dat de accountant nog een andere dan een goedkeurende verklaring kan afgeven, als het bij een klant niet op orde is. "Je hebt als accountant één wapen, dat is je pen met je handtekening." En in een reactie op de consultatie stelt EY: "Gedwongen huwelijken zijn over het algemeen niet de meest gelukkige." ←